

VI Premi Ziryab Ciutat de Balaguer

Diuen, diuen, diuen...

Sempre s'ha dit i sempre ho han sabut. Diuen, diuen, diuen. Xiuxiuejos, silencis tensos i murmuris gairebé inaudibles. Però se saben i se senten.

“ Un polsim de pebre blanc, un raig d'oli d'ametlles, un ull de gat tigrat assecat a la llum de la lluna, una unglà de pollastre, una flor de saüc, una llàgrima d'embarassada, una mica de timó, tres fulles de llover, una cullerada de llet de cabra i les paraules màgiques, després cal barrejar-ho i aixafar-ho tot amb el morter de fusta de boix, posar-ho en un potet i deixar-ho tres dies i tres nits a sol i serena” i ja tenim la poció ideal. Per a què? Doncs per untar a la roba dels homes que no tracten bé les seues dones.

Sí, ho heu sentit bé, tal i com, malauradament passa cada dia, a l'època de la padrina de la padrina de la padrina de la padrina de la padrina de la padrina de la padrina de la padrina de la famosa mundialment “modista de Balaguer”, aquests fets tràgics també es donaven habitualment.

La Constança era una jove balaguerina que vivia al carrer dels Teixidors amb la seua família. Els pares i la padrina al pis de baix i el seu marit i ella al pis de dalt. Encara no tenien fills. No eren ni rics ni pobres. La família de la noia, més ben dit, les dones de la seua família eren conegudes arreu de la comarca i tenien fama de ser les millors cosidores des de feia anys. De fet, eren molt conegudes per la destresa en sargir i cosir peces per encàrrec, tant de dona, com d'home, tota una novetat i un atreviment a l'època. Això sí, qui podia, tot i considerar-les una mica bruixes (se sabia però no se sabia), es feia fer alguna peça de roba.

També, les males llengües deien que es reunien les nits de lluna plena amb altres dones de la ciutat i la comarca i que ballaven despullades i que volaven amb escobres i que feien encanteris i que tenien gats negres i que adoraven al dimoni i , i, i,... sempre hi havia enraonies, “diuen, diuen, diuen...” - se'n reien elles i els seus marits. Aviat, però, el riure va acabar.

La veritat pocs la sabien i els que malparlaven d'aquestes cosidores discretes i eficients no en sabien de la missa la meitat. Sí, era cert que eren les millors cosidores de Balaguer

i comarca. També que feien la millor roba de dona que hi havia i que també cosien roba d'home, tot i ser un ofici, tradicionalment d'homes, però.

Això sí, pel que eren conegudes i molt discretament, era per la seua poció especial per a homes que no es portaven bé. Sí, sí, homes que no tractaven bé les seues dones.

Tot va començar així:

Un matí de novembre la Constança es va llevar com cada dia i va començar a feinejar, al cap d'una estona i després d'esmorzar i baixar al taller a cosir va rebre la visita de la Gerarda, la seua millor amiga. Amb llàgrimes als ulls i abraçant-la fortament, l'amiga li va explicar entre sanglots allò que ella feia temps que sospitava, el marit l'apallissava dia sí dia també pel més petit incident, per no tenir els cabells pentinats, per no tenir fills, en tornar de la taverna, per no trobar el dinar bo, per no tenir prou diners... per qualsevol cosa, fins i tot per mirar-lo. La noia no podia més i aquell matí quan el seu home havia marxat al forn, havia arreplegat les quatre coses que tenia i fent un gran esforç havia marxat de casa per a no tornar-hi, fins i tot havia pensat en llançar-se al Segre.

La Constança, molt entristida per la desgràcia de l'amiga, li va dir que l'ajudaria, que no caldria que marxés de casa i que el seu home canviaria. Les dos noies es van mirar als ulls i la cosidora li va picar l'ullet, va dir-li que s'esperés una estona que ella pujava a casa a fer una cosa i que aviat tornaria.

A les golfes de casa, la padrina, la mare i ella hi tenien les herbes remeieres, els unguents, la mà de morter, ingredients diversos, pots i recipients de diverses mides i un calder, no els calia res més, de mares a filles els consells i la saviesa d'aquelles dones s'havia anat transmetent i perfeccionant, així com l'art de cosir.

“Un polsim de pebre blanc, un raig d'oli d'ametlles, un ull de gat tigrat assecat a la llum de la lluna, una unglà de pollastre, una flor de saüc, una llàgrima d'embarassada, una mica de timó, tres fulles de llorer, una cullerada de llet de cabra i les paraules màgiques que només sabien elles”, la poció estava enllestida, només calia deixar-la tres dies i tres nits a sol i serena.

Amb el potet a la mà la Constança va baixar fent una rialla, li va allargar a l'amiga i li va dir que al cap de tres dies ja estaria a punt, només havia d'untar una mica el coll de la

camisa del seu home i tot estaria resolt, ell canviaria, veuria la Gerarda amb uns altres ulls i s'adonaria de les barbaritats que cometia.

Van passar quatre dies i tal com la Constança havia dit va esdevenir, la Gerarda la va anar a trobar molt agraïda i molt contenta, només en un sol dia ell havia canviat.

Però no n'hi havia prou, els homes que no tractaven bé les dones eren molts i les noies van tenir la pensada d'ajudar totes les noies que poguessin.

Va córrer la veu, diuen, diuen, diuen... a la Reguereta, a la plaça Mercadal, al carrer Major, a la plaça Sant Salvador, al carrer Miracle, per les botigues, als mercats de la comarca... diuen, diuen, diuen que la Constança té unes mans meravelloses i sap cosir roba d'home i que és la millor.

El petit cosidor de la Constança en pocs dies va ser encara molt més conegut i concorregut, les dones, algunes amb una mà embenada, un ull de vellut, llagrimoses, tristes i totes expectants, encarregaven camises pels seus homes i la Constança ja sabia què havia de fer, la camisa i la poció.

Els maltractes a les dones ben aviat van acabar però no n'hi havia prou, hi havia dones que patien pel dia que s'acabés la poció, però no va ser així, la Constança va tenir una filla i li va transmetre els seus coneixements i habilitats i al cap d'un temps, la poció ja no va ser necessària, les dones de les noves generacions van saber actuar amb els homes i únicament anaven al cosidor a encarregar la roba dels seus homes.

Al cap dels anys, quan la filla de la Constança era qui portava el taller, la poció sempre era a punt però no es feia servir des de feia almenys trenta anys i un dia que hi va anar una dona a buscar-ne, la noia li va dir que passés al cap d'uns dies que n'havia de preparar una altra de més potent.

Amb un somriure, la dona li va respondre que en tot cas no cosís una camisa i que preparés una mortalla, però això ja és una altra història, o això diuen, diuen, diuen.

Margarida de Montferrat